

FEJETON

P. Ladislava Heryána

Fotograf U2 Anton Corbijn jednou požádal frontmana kapely Bona o uvedení jeho fotografické výstavy v rodném Holandsku. Její součástí byla série snímků zachycující Bona za období jeho posledních dvaceti let.

Bona zaujala jedna jeho stará fotografie. Jeden novinář se ho zeptal: „Co byste dnes tomu člověku vzkázal?“

Bono chvíli mlčel a pak řekl: „Řekl bych svému mladšímu já: Máš pravdu, nepochybuj o sobě!“

Jeho odpověď mě zasáhla a přenesla o skoro čtyřicet let zpět, kdy mně bylo tolik, co tehdy Bonovi. Vybastily se mi různé detaily z mého života.

Koupil jsem si tehdy kazetu Petera Nagyho se slavnou písničkou „Láska je tu s nami“. Nevím, jak to autor myslel, ale pro mě to byla úžasně napsaná píseň o Bohu. Viděl jsem ho všude, i tam, kde jím dnes vidí satana, třeba v Pink Floyd. U2 jsem tehdy ještě neznal.

Co do povolené kultury, moji tajní salesiánské spolubratři Boha viděli zejména v písniích Spirituál kvintetu. Jejich vyprodané koncerty Na Musilce v Brně, kde jsem žil, zde byly spolu s Verdiho Nabuccem v Opeře vždy otevřenou křesťanskou manifestací. Já jsem se však při koncertu Spirituálů nejvíce těšil na blok bratrů Nedvědů a jejich Brontosaurů. Mne ten mlýnský kámen, jak se otáčí, jaksí nebral.

„Láska je tu s nami, to je ono!“ říkal jsem si, a navíc to trochu připomínalo „We Will Rock You“ od kapely Queen. Písnička šlapala a měla krásný metaforický text. Naučil jsem se ji na kytaru a začal všude hrát, dokonce i při tajných mších. Fungovala skvěle, lidé vždy začali tleskat, plácet se do rytmu a zpívali jako o život. „Ale vždyť je to od Nagyho,“ pohoršovali se někteří, „to se přece ke mši nehodí.“

Pak jsem emigroval a na deset let zmizel z republiky.

Po návratu jsem zjistil, že mladí křesťané u nás na nápěv „Láska je tu s nami“ se stejným nadšením zpívají text dětské říkanky „Polámal se mravenček“. „Láska je tu s nami“ upadla v zapomnění. Snad kvůli té slovenštině, utěšoval jsem se.

Prý jsem exot, ale myslím, že už tehdy jsem měl pravdu. Já ti, Bono, rozumím.

Učedníci 21. století

GLOSA

Karla Pučelíka

Lidstvo má za sebou další milník. V předvečer slavnosti Seslání Ducha Svatého soukromá společnost poprvé vyslala do vesmíru loď i s posádkou. Raketoplán Crew Dragon (Posádka draka) kromě vymožeností vědy a techniky ukázal, jak se svět rychle mění a jak přibývají nové možnosti. Naše víra se však ani v těchto převratných časech měnit nemusí. Co by se ale naopak měnit mělo, je způsob jejího předávání světu.

Důkazem toho, že Duch Svatý má stále ve světě své lidi, je působení papeže Františka. Svátý otec si všímá bolestí naší doby a chce církev vycházející, která drží prst na tepu dění. A konkrétní kroky mění i vnější chování církve tak, aby organizačně i finančně fungovala podle soudobých standardů.

Jeho příklad též klade nároky na nás, abychom se stali učedníky 21. století. Cílem křesťanského společenství přece nemůže být život v uzavřené bublině, kde všechno známe, i sebe navzájem. Přijměme vymoženosti, které nám dnešní doba dává, a využijme je k dobrému dílu. Nemůžeme čekat, že dnešní moderní společnost bude naslouchat zastaralým způsobům komunikace. Ježíšova slova jsou stále živá, aktuální – a my musíme být také.

ANKETA:

Změnila vám pandemie plány na léto?

a) ano; b) ne.

Hlasujte na www.katyd.cz

Otázka v minulém KT zněla:

Půjčete si při návštěvě Prahy poslechnout novou loretánskou zvonohru?

a) ano (32); b) ne (31).

Úkol, který roste před očima

© Jan Hrubý

Encyklika Jana Pavla II. Ut unum sint – Aby jedno byli vyšla před 25 lety. Klade otázky, které i po čtvrtstoletí neztratily nic z aktuálnosti. Zabývá se totiž ekumenickým úsilím.

KOMENTÁŘ

P. Ondřeje Salveta

Kdž se podíváme po světě, naše srdce naplní radost. Takový výrok dnes neslyšíme často. Jeho autorem je papež Jan Pavel II., jehož nedožití sté narozeniny jsme si nedávno připomněli. Citovaná slova pocházejí ze 76. článku jeho encykliky *Ut unum sint – Aby jedno byli* (číslo v závorkách odkazují na jednotlivé články), která vyšla o slavnosti Nanebevstoupení Páně 25. května 1995. Jaký recept na radost nám tedy nabízí svatý papež, jehož tvář ještě máme v živé paměti? Jan Pavel II., kterému tehdy bylo 75 let, se ohlíží nejen za svým už tehdy poměrně dlouhým pontifikátem, ale především za třicetiletým obdobím, kdy on a jeho předchůdci uváděli do života podněty Druhého vatikánského koncilu.

Dokument, jehož výročí si připomínáme, je určitou bilancí spojenou s optimistickým výhledem do budoucnosti. Jeho hlavním cílem bylo ujištění, že „katolická církev nezvratně vykročila na cestu ekumenismu“ (3), kterou otevřel Druhý vatikánský koncil mj. svým dekretem *Unitatis redintegratio*. V celkem třech kapitolách se v encyklice, kterou kardinál Walter Kasper s mnoha jinými označil za „důležitou, významnou, ba prorockou“, představují konkrétní obrysy zmíněného ekumenického úsilí, rekapitulují se jeho dosavadní plody a je naznačen další postup.

Kajícnost a obnova

Jednoznačným cílem ekumenismu je podle Jana Pavla II. jedna viditelná Boží církev (7). Jako nezbytnost se přitom jeví vlastní obrácení spojené s kajícím vyznáním minulých chyb a obnova „vyjadřovacích forem“ (19) při zachování neměnného pokladu víry. To vše má být neseno modlitbou, přičemž papež vyzdvihuje ekumenická setkání během svých pastoračních návštěv. O tuto modlitbu se také opírá dialog jako povinnost vyplývající z důstojnosti lidské osoby, která je v rámci personalistického myšlení předurčena k sebedarování. Předpokladem takového dialogu je, že každá strana u svého protějšku předpokládá, vůli po smíru a po sjednocení v pravdě“ (29).

Druhá kapitola vyznívá jako pozitivní bilance dosavadního ekumenického úsilí. Byly obnoveny vztahy s pravoslávím a vyslovena naděje, že jednota prožívaná v prvním křesťanském tisíciletí by mohla sloužit jako „určitý model“ (55) dalšího sblížení s těmito církvemi, které papež navrhuje nazývat „sesterskými“ (56). Konkrétních výsledků bylo dosaženo v dialogu se starobylými orientálními církvemi, takže podpisem společných prohlášení mohly být ukončeny letité neshody v oblasti christologie. Pasáž o sblížení s církvemi vzešlymi z reformace je zdrženlivější, ale konečné zhodnocení je radostné (76).

Poslední kapitola velmi případně upozorňuje na nutnost recepce, tj. širokého přijetí dosažených ekumenických závěrů věřícími i představenými jednotlivých církví. Jako cestu vpřed papež doporučuje duchovní ekumenismus, tedy především věrnost poznané pravdě až k mučednictví a „dialog obrácení“ před Bohem (82). Dále Jan Pavel II. otevřeně jmenuje zásadní témata, kde dosud chybí shoda. Jsou to otázky církevního magisteria, tradice

jako pramene zjevení, mariánské úcty, svátosti kněžství, obětího charakteru mše sv. a reálné přítomnosti Krista ve svátostných způsobách. Na to navazuje zdaleka nejčastěji citovaná pasáž, v níž papež věnuje pozornost požadavku hledat způsob vykonávání primátu, který by byl „otevřený nové situaci“. Už papež Pavel VI. si totiž byl vědom, že římský primát ve smyslu definic Prvního vatikánského koncilu je pro mnoho křesťanů těžko překonatelnou překážkou jednoty. Dále se v encyklice opět zmiňuje příklad prvního tisíciletí a následně Jan Pavel II. vyjadřuje přání spolu s pastýři a teology „hledat formy, v nichž by se tato služba stala službou lásky uznávanou všemi zúčastněnými“ (95).

Co by se však mělo změnit a jak? Nepřekvapí, že římský biskup upřesňuje jím předloženou cílovou představu plně a viditelně jednoty křesťanů v tom smyslu, že jejím základním předpokladem je společenství všech místních církví právě s církví římskou. Sice je tentam triumfalistický patos encykliky *Mortalium animos (O jednotě křesťanů)* papeže Pia XI., ale určitý nesamozřejmý nárok přetrvává. Navíc, jak referuje Walter Kasper, který byl až do roku 2010 předsedou Papežské rady pro jednotu křesťanů, mnohé podněty, které reagovaly na papežovu výzvu k hledání nových forem výkonu primátu, byly sice publikovány, ale znamenaly spíše ukončení určité fáze bádání. Výraznější posun tedy dodnes nenastal: jak se zdá, ekumenismus je úkol, který roste před očima.

Také papež František si v dopise k současnému výročí povzděchl, že sdílí „zdravou netrpělivost“, pokud jde o míru nasazení při hledání plného společenství. O dvě věty dál však s lakavostí vyjevuje jakoby mimochodem hlavní přínos dosavadního ekumenického úsilí, když o představených jiných církvích mluví jako o svých bratrech. Skutečně i encyklika Jana Pavla II. mluví o znovobjeveném bratrství mezi křesťany, jež se odvozuje od jejich společného křtu jako o důležitém plodu ekumenického dialogu.

Nebát se dialogu

Na závěr nezbyvá než si položit otázku, co můžeme pro věc ekumenismu udělat my, čeští katolíci 21. století. Zkrátka a jednoduše: nebát se vstoupit do dialogu s jinak smýšlejícími, a to ani ve vlastní církvi. Platí totiž, že vážně míněné úsilí o jednotu je už samo o sobě velkým podílem tohoto tak vzácného Božího daru. Zvláště – ale nejen ve vztazích s křesťany jiných vyznání – je zásadně třeba bránit se před soudkům, nepausalizovat, vyvinout maximální snahu o pochopení toho, co má na mysl náš partner v dialogu, a vycházet z předpokladu, že ten druhý, stejně jako já, touží po křesťanské jednotě tak jako Pán Ježíš, když se modlil za nás za všechny, aby jeho učedníci jedno byli – ut unum sint!

Autor je teolog, vyučuje na KTF UK

Johann Weber, pastýř dialogu

Emeritní biskup ze Štýrského Hradce Johann Weber vedl rakouskou biskupskou konferenci ve velmi turbulentních časech. Lze říci, že tamní církev zformoval na celá desetiletí.

KOMENTÁŘ

Jaroslava Šebka

Loni slavil zlaté biskupské jubileum, protože správu diecéze převzal jako dvačtyřicetiletý v září 1969 coby nadšený přívrženec myšlenek koncilní obnovy. Hned po příchodu do Štýrského Hradce začal podnikat kroky k jeho konkrétnímu naplnění – podporoval vznik farních rad a obecně aktivnější zapojení laiků do služby společenství (např. ve formě pastoračních asistentů). Současně však nechtěl zavádět pokoncilní novinky příliš překotně, neboť se snažil přesvědčit o důležitosti koncilních změn také konzervativně orientované věřící. Šlo mu o to, aby se lidé s různými pohledy na církev a svět dokázali spolu stále bavit. To se pak odráželo v dialogickém pojetí jeho biskupské služby.

Není náhodou, že velkému katolickému setkání v diecézi za účasti 80 tisíc lidí vtisknul

v roce 1981 motto „slavnost bratrství“. V jeho diecézi také proběhlo v roce 1997 druhé evropské ekumenické setkání. Podařilo se mu, že se Štýrsko a jeho církevní komunita posunuly v celorakouském vnímání více z periferie do centra dění. V nekrolozích se ale jako jeho poznávací znamení nejčastěji zmiňovaly jeho srdečnost a kontakt s obyčejnými lidmi.

Předsedou rakouských biskupů v nelehké době

Tři roky také předsedal Rakouské biskupské konferenci, a to ve velmi turbulentním čase. Je potřeba si jen osvěžit tehdejší kulisy (nejen) církevního dění. V polovině 90. let se jako odpověď na aktivitu konzervativního proudu, reprezentovaného zejména některými biskupy, jako byl Kurt Krenn v St. Pöltenu, rozšířilo velmi rychle mezi částí rakouských laiků hnutí *Wir sind Kirche (My jsme církev)*, které naopak akcentovalo větší otevřenost a demokratizaci katolických struktur. Mluví této iniciativy Thomas Plankensteiner, učitel náboženství z Innsbrucku, se také rozhodně postavil proti koketování konzervativních církevních skupin s pravicovými populisty, jako byl tehdy především úspěšný korutanský hejtman Jörg Hai-

der, který kladné hodnocení svého politického vystupování na lokální úrovni dokázal přetavit v celostátní úspěch.

Biskup Weber si byl z hlediska polarizované církevní situace vědom rizika nových nepřetí. Z tohoto důvodu inicioval vznik „Dialogu pro Rakousko“, jehož vrcholem bylo setkání zástupců jednotlivých názorových proudů v Salcburku v roce 1998. Neznamenalo to samozřejmě okamžité řešení problémů, ale díky tomu se podařilo otupit největší konflikty. Byl také součástí komise, která církevně vyšetřovala obvinění vídeňského arcibiskupa kardinála Groera ze sexuálního zneužívání, kvůli němuž musel kardinál v roce 1995 rezignovat. Výsledek zněl, že se dospělo k „mrvární jistotě“, že obvinění jsou „podstatě“ pravdivá.

Právě tehdejší Weberovu angažovanost v komplikované době nyní velmi ocenil i vídeňský kardinál Christoph Schönborn. Jeho odkaz v podpoře dialogu, stmelování lidí a schopnosti vést rozumnou diskusi mezi rozdílnými přístupy k tomu, co se kolem nás odehrává, jsou rozhodně aktuální i nyní.

Autor je historik a publicista

